

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

**SANITARIYA-EPIDEMIOLOGIK OSOYISHTALIK VA JAMOAT
SALOMATLIGI QO'MITASI**

**SANITARIYA-EPIDEMIOLOGIK OSOYISHTALIK VA JAMOAT
SALOMATLIGI SOHASIDA KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA
ULARNING MALAKASINI OSHIRISH MARKAZI**

Ro'yxatga olindi:

№ MMO - 1095

« 26 » 03 2026 yil

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
UZLUKSIZ TIBBIY - FARMATSEVTIK
TA'LIMNI MUVOFIQLASHTIRUVCHI
KENGASH

Bilim sohasi: Sog'liqni saqlash

BIOLOGIK XAVFSIZLIK VA BIOLOGIK HIMOYA
mavzuiy malaka oshirish kursi

O'QUV DASTURI
(o'qish xajmi 36 kredit)

Toshkent - 2026

TUZUVCHILAR:

Mirzabayev D. S. Respublika O'lat profilaktika markazi direktorining o'rinbosari, t. f. n.

Baymatov R. A. SEO va JS qo'mitasi o'ta xavfli infeksiyalar laboratoriyasining vrach-bakteriologi

Zaitov I. R. SEO va JS qo'mitasi Virusologiya laboratoriyasining vrach-virusologi

Abdiahatov A. SEO va JS qo'mitasi Virusologiya laboratoriyasining vrach-virusologi

Mun L.R. Birlashgan Millatlar tashkilotining loyihalarga xizmat ko'rsatish boshqarmasi (UNOPS) jamoat salomatligi bo'yicha katta xodimi

TAQRIZCHILAR:

Kurbanov B.J O'zbekiston Respublikasi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi raisining o'rinbosari, t.f.d.

Tursunova D.A. O'zbekiston Respublikasi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat sog'lig'i qo'mitasining Vaksinalar logistikasi va immunoprofilaktika bo'limi boshlig'i, t.f.d.

Madaminov M. M. Respublika O'lat profilaktika markazining vabo epidemiologiyasi va bakteriologiyasi laboratoriyasi mudiri.

O'quv dasturi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish markazi Kuzatuv Kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

2026 y « 23 » yanvar, bayonnoma № 1

Kengash raisi

O'.A.Yodgorov

O'quv dasturi Sog'liqni saqlash vazirligi huzuridagi Uzluksiz tibbiy-farmatsevtik ta'lim Portalining Muvofiqlashtiruvchi kengashida tasdiqlangan.

2026 y « 26 » dekabr, bayonnoma № 6

Kengash raisi

X.A.Akilov

Kirish

O'zbekiston Respublikasida sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat sog'lig'i sohasida tibbiyot xodimlarini tayyorlash, ularning xalqaro standartlar bo'yicha kasbiy rivojlanishini tashkil etishning zamonaviy tizimi yaratildi. Ushbu o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi "Tibbiyot va farmatsevtika ta'limi va ilm-fan tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4310-sonli qaroriga hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023 yil 4 iyuldagi 272-sonli "Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga asosan ishlab chiqilgan.

Dastur doirasida taqdim etilgan mavzular sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi, ta'lim, kasb-hunar va ilmiy kadrlarni rivojlantirish sohasida kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash bo'yicha mazmunli, sifatli va umumiy malaka talablari hamda o'quv dasturlari asosida shakllantiriladi. Innovatsion faoliyat, tibbiyotda raqamli texnologiyalarni joriy etish, dalillarga asoslangan tibbiyot, ixtisoslashtirilgan fanlar asosida ilmiy va amaliy tadqiqotlar, o'quv jarayonini tashkil etishning zamonaviy usullarining so'nggi yutuqlari, tibbiyot xodimlarining ijodiy kompetensiyasini rivojlantirish, o'quv jarayonini individuallashtirish hisobga olinadi. Qayta tayyorlash va malaka oshirish yo'nalishining xususiyatlari va dolzarb masalalaridan kelib chiqqan holda, dasturda ixtisoslashuv sohasidagi talabalarning bilimlari, ko'nikmalari va malakalariga qo'yiladigan talablar oshirilishi mumkin.

Maqsad: Biologik xavfsizlik va biologik himoya tizimida faoliyat yurituvchi mutaxassislarning kasbiy malakasini oshirish, ularda zamonaviy texnologiyalarni amaliyotga joriy etish ko'nikmalarini shakllantirish hamda favqulodda (nostandart) epidemiologik va biologik xavfli vaziyatlarda ilmiy asoslangan, tezkor va samarali qaror qabul qila oladigan yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashdan iborat.

Vazifalar:

-Biologik xavfsizlik va biologik himoya tizimi, uning darajalari, biologik xavflar va zamonaviy muammolari bo'yicha nazariy bilim va amaliy tushunchalarni shakllantirish;

-Laboratoriyalarda hamda yuqori xavfli infeksiyalar o'choqlarida patogen mikroorganizmlar bilan ishlashda yuzaga keladigan xavf omillarini aniqlash va baholash bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirish;

-Epidemiyalarni tekshirish jarayonida biologik xavflarni baholash, xavf darajasini aniqlash va ularni boshqarish usullarini o'rganish;

-Bioxavfsizlik va bioximoya bo'yicha zamonaviy yondashuvlar, biologik tahdidlar, biologik xavfsizlik muammolari, shuningdek kiberbioxavfsizlik va ikki maqsadli (dual-use) tadqiqotlar bilan tanishtirish;

-Aholining sanitariya-epidemiologik farovonligini ta'minlash, biologik terrorizm va boshqa biologik xavfli omillar bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarning oldini olish va ularni bartaraf etish bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirish;

-Yuqumli kasalliklar epidemiologiyasi asoslari, epidemik jarayonni o'rganish, epidemiologik tekshiruv tamoyillari, erta ogohlantirish tizimlari hamda Xalqaro sog'liqni saqlash qoidalari (IHR) bo'yicha bilim va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish;

-Laboratoriya, epidemiologiya va tegishli xizmatlar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik, integratsiya hamda axborot almashinuvi tizimlarini tahlil qilish va amaliy modelini ishlab chiqish ko'nikmalarini shakllantirish.

Ta'lim oluvchilar kontingenti: Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi xodimlari, barcha tibbiyot sohasining shifokorlari va o'rta maxsus tibbiyot hodimlari.

O'quv dasturni o'zlashtira olishi uchun zarur bo'lgan tinglovchi kompetensiyasi:

-Laboratoriyalarda va yuqori xavfli infeksiyalar o'choqlarida biologik agentlar bilan ishlash jarayonida yuzaga keladigan xatarlarni tushunish, biologik xavf tushunchasi, xavflarni baholash va boshqarish hamda favqulodda vaziyatlarda harakat qilish asoslari bo'yicha bilim va boshlang'ich ko'nikmalarga ega bo'lish;

-Laboratoriya sharoitida qo'llaniladigan asosiy uskunalar (avtoklavlar, biologik xavfsizlik shkaflari, sterilizatsiya va dezinfeksiya qurilmalari va boshqalar) bilan xavfsiz ishlash, ulardan foydalanish qoidalarini bilish hamda amaliy ko'nikmalarga ega bo'lish;

-Axborot savodxonligi va raqamli kompetensiya: normativ-huquqiy hujjatlar, metodik ko'rsatmalar, laboratoriya hisobotlari hamda epidemiologik va axborot tizimlari bilan ishlash, ma'lumotlarni tahlil qilish va rasmiylashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;

-Biologik xavfsizlikni ta'minlashda standart operatsion tartiblar (SOP), sanitariya-epidemiologik talablar va laboratoriya xavfsizligi qoidalarini amaliyotda qo'llash kompetensiyasiga ega bo'lish;

-Yuqori xavfli biologik omillar bilan ishlashda shaxsiy va jamoaviy himoya vositalaridan to'g'ri foydalanish hamda biosafety protokollariga rioya qilish ko'nikmalarini shakllantirish.

Dasturning dolzarbligi:

Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida biologik xavfsizlik va biologik himoya choralari samarali amalga oshirish natijasida aholi o'rtasida ko'plab yuqumli kasalliklar, shu jumladan, o'ta xavfli yuqumli kasalliklar holatlarini kamaytirish va oldini olish mumkin. Bioxavfsizlik va bioxavfni o'rganishdan maqsad o'quvchilarni potensial biologik tahdidlarni aniqlash va tadqiq qilish, biologik xavfsizlikni ta'minlashning asosiy algoritmlari va ko'nikmalari bilan tanishtirishdan, shuningdek, mutaxassislarni hozirgi zamonning global, ekologik va iqtisodiy muammolarini umumiy tushunishga tayyorlashdan iborat.

O'quv dasturi bioxavfsizlik va bioxavfsizlik masalalari bo'yicha zamonaviy xorijiy adabiyotlar tahliliga, oliy ta'limdan keyingi ta'limni tashkil etishni hisobga olgan holda va shifokorlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishining zamonaviy xalqaro tamoyillariga muvofiq o'ta xavfli yuqumli kasalliklar epidemiologiyasi va profilaktikasi, sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi,

umume'tirof etilgan kasbiy va odob normalari doirasida xodimlar, ilg'or xalqaro amaliyotni hisobga olgan holda ishlab chiqilgan dalillarga asoslangan tibbiy masalalarga asoslanadi.

Dastur hajmi: 36 kredit

O'qish shakli : an'anaviy ta'lim, gibrid formatda- o'qish ishdan ajralgan holda

Mashg'ulotlarni o'tish tartibi:

Kunduzgi o'qish kuniga 8 kredit, mashg'ulotlar o'tkaziladigan vaqt

9.00 - 13.50. tushlik 40 daqiqa.

o'qish kuniga 6 kredit, mashg'ulotlar o'tkaziladigan vaqt

9.00 - 15.20. tushlik 40 daqiqa.

O'qish tugagandan so'ng beriladigan hujjat: o'quv dasturni tamomlagan va yakuniy attestatsiya topshirgan tinglovchilar mavzuli malaka oshirish kursini o'tgani haqida Davlat na'munasidagi sertifikat taqdim etiladi.

Rejalashtirilayotgan ta'lim natijalaridan so'ng egallashi lozim bo'lgan kompetensiya: Dasturni muvaffaqiyatli o'zlashtirgan tinglovchi mutaxassislik xususiyatlaridan kelib chiqib, malakaviy tavsifnoma asosida umumiy va kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirgan holda quyidagi kasbiy kompetensiyalarga ega bo'ladi:

-O'ta xavfli yuqumli kasalliklar epidemiologiyasi, ularning profilaktikasi va zamonaviy davolash tamoyillari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni qo'llash kompetensiyasi;

-Epidemiologik vaziyatlarda tezkor va asosli qaror qabul qilish hamda favqulodda holatlarda to'g'ri harakat qilish ko'nikmalariga ega bo'lish;

-Epidemiologik jarayonlarni tashkil etish, xavf va xatarlarni baholash, biosafety va biosecurity talablarini amaliyotda qo'llash kompetensiyasi;

-Ish jarayonlarini rejalashtirish, tashkil etish va boshqarish hamda sanitariya-epidemiologik xizmat faoliyatini muvofiqlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;

-Idoralararo hamkorlikni yo'lga qo'yish, epidemiologik nazorat va favqulodda vaziyatlarda hamkor tashkilotlar bilan samarali ishlash kompetensiyasi;

-Ilmiy-tadqiqot faoliyatida xalqaro ma'lumotlar bazalari (Scopus, Web of Science, Springer Nature va boshqalar)dan foydalanish, ilmiy ma'lumotlarni tahlil qilish va amaliyotga tatbiq etish ko'nikmalariga ega bo'lish;

-Jahon tibbiy ta'lim federatsiyasi (WFME) va FAIMER kabi xalqaro tashkilotlar tajribalaridan ta'lim jarayonida foydalanish kompetensiyasiga ega bo'lish;

-O'quv jarayoniga modulli, kompetensiyaga asoslangan va loyihaviy ta'lim texnologiyalarini joriy etish ko'nikmalarini rivojlantirish;

-Ta'lim va ilm-fan sohasida innovatsion texnologiyalarni qo'llash va rivojlantirish kompetensiyasiga ega bo'lish.

Biologik xavfsizlik va biologik himoya mavzuiy malaka oshirish kursi o'quv rejasi

№	Modul nomi va mavzular	Kredit	Ma'ruza	Amaliy yo'nalishdagi mashg'ulotlar	Attestatsiya
----------	-------------------------------	---------------	----------------	---	---------------------

				Amaliy mashg'ul ot	Laborato riya ishi	Seminar	
1.	Biologik xavfsizlik tamoyillari.	14	4	4		6	
1.1.	Biologik xavf. Potensial biologik tahdidlar.	8	2	2		4	
1.2	Patogen biologik agentlar (I-IV guruhlar) bilan ishlashda biologik xavfsizlik va biologik himoyani ta'minlash:	6	2	2		2	
2	Biologik himoya tamoyillari	20	6	6		8	
2.1	Bioxavfsizlik xavfi	8	2	2		4	
2.2	Bioterrorizm. Biologik zarar. Favqulodda harakatlar.	6	2	2		2	
2.3.	O'ta xavfli infeksiyalarning tabiiy va epidemik o'choqlarida bioxavfsizlik va biohimoya.	4	2	2			
2.4	Laboratoriya va epidemiologiya xizmatlari o'rtasidagi o'zaro ta'sir va integratsiya	2				2	
Attestatsiya		2					2
Jami:		36	10	10		14	2

1. Modul. Biologik xavfsizlik tamoyillari.

O'quv moduliga ajratilgan kredit:	14 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Biologik xavf va potensial tahdidlar. Biologik xavf darajalari. Ekologik, tibbiy va genetik xavfsizlik muammolari. Agrobiosenozlar va ekotizimlar xavfsizligi. Patogen biologik agentlar (I-IV guruhlar) bilan ishlashda

	xavfsizlik (GMP). Shaxsiy himoya vositalari (SHHV). Muhandislik-texnik tadbirlar va ixtisoslashtirilgan uskunalar. O'XYUK tashxisi va laboratoriya tahlili. Dezinfeksiya, dezinseksiya va deratizatsiya (DDD) vositalari hamda ularga qo'yiladigan talablar. Karantin kasalliklari ustidan epidemiologik nazorat. Kasallik manbalari (masalan, kemiruvchilar) ustidan nazoratning nazariy asoslari. Epidemiologik surishtiruv o'tkazish metodikasi. Kasalliklarning biostatistik tahlili. Epidemiolog shifokorning kasbiy dunyoqarashini kengaytirish va ilmiy-uslubiy yondashuv.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	Biologik xavf turlari va ularning darajalarini. Laboratoriyada patogen agentlar bilan ishlashning xalqaro va milliy talablarini. SHHV turlari va ularni qo'llash qoidalarini. Sanitariya-epidemiologiya choralari asoslarini. Yangi me'yoriy-huquqiy hujjatlar bilan ishlashni. O'XYUK tahlili va hisobotlarni elektron statistik usulda to'ldirishni. Profilaktik va epidemiyaga qarshi tadbirlar rejasini tuzishni. Laboratoriya tashxisi uslublarini. Epidemiologik vaziyatni tahlil qilish metodlarini. Ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlashning statistik tamoyillarini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	PBA bilan ishlashda xavfsizlik choralari ko'rishni. Ixtisoslashtirilgan laboratoriya uskunalaridan to'g'ri foydalanishni. Biologik xavf yuzaga kelganda shoshilinch chora-tadbirlarni qo'llashni. Kasallik o'chog'ida epidemik tashxis qo'yishni. Epidemiyaga qarshi yangi usullarni amaliyotga joriy etishni. Aholining kasallikka moyilligini va immunitet holatini baholashni. O'XYUK paydo bo'lganda maxsus rejim qoidalariga rioya qilishni. O'XYUK ko'tarilishida samarali epidemiologik surishtiruv olib borishni. Kasalliklarning biostatistik tahlillarini yuksak ilmiy-uslubiy darajada bajarishni. Kundalik amaliyotda yangi nazariy bilimlarni qo'llashni.
https://www.who.int/publications/i/item/9789240011311 https://www.cdc.gov/labs/bmbl/index.html https://internationalbiosafety.org/	

2. Modul. Biologik himoya tamoyillari

O'quv moduli ajratilgan kredit:	20 kredit
O'quv moduli mazmuni:	Yuqori ta'sirli tadqiqotlar, genetik muhandislik, sintetik biologiya va sun'iy intellekt (AI) texnologiyalaridan

	foydalanishdagi xavflar. "O'zing bajar" (DIY) biologiyasi va ilmiy ma'lumotlarning noto'g'ri talqin qilinishi. Institut bioxavfsizlik komissiyalari faoliyati, xavflarni baholash strategiyalari va hodisalar turlari. Laboratoriya uskunalari inventarizatsiya qilish, xodimlarni saralash (shaxsiy ishonchlilik), kiberxavfsizlik va axborot himoyasi. Bioterroristik harakatlarning epidemiologiyasi, biologik zararni ekologik-texnologik muammo sifatida baholash va favqulodda harakatlar. Tabiiy va sun'iy o'choqlarda patogenlarni aniqlash, ommaviy emlashning epidemiologik aspektlari va profilaktika choralari. Laboratoriya, epidemiologiya va veterinariya xizmatlari o'rtasidagi aloqa kanallari, xabardorlikni oshirish va protokollarga rioya etilishini nazorat qilish. Epidemiologik surishtiruv o'tkazish metodikasi. Kasalliklarning biostatistik tahlili. Epidemiolog shifokorning kasbiy dunyoqarashini kengaytirish va ilmiy-uslubiy yondashuv.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bilishi lozim:	Biologik xavfsizlik va biohimoyaning milliy hamda xalqaro qonunchilik asoslarini (BMT, JSST konvensiyalari). Sintetik biologiya, genetik muhandislik va sun'iy intellektning biologik qurol yaratishdagi potensial xavflarini. Ataylab tarqatilgan infeksiyon o'choqlarning tabiiy o'choqlardan farqli jihatlarini. I-IV guruh patogen biologik agentlar (PBA) bilan ishlashda xavflarni baholash strukturasini. Kiberxavfsizlik protokollari va laboratoriya ma'lumotlarini himoya qilish usullarini. Ommaviy emlashning nazariy asoslari va favqulodda vaziyatlarda aholini himoya qilish strategiyalarini.
O'quv moduli yakunida tinglovchi bajara olishi lozim:	Laboratoriya va dala sharoitida biologik xavflarni tahlil qilish va ularni kamaytirish bo'yicha strategik reja tuzish. O'ta xavfli infeksiya o'chog'ida patogen etiologiyasini aniqlash bo'yicha dastlabki tadbirlarni tashkil etish va o'tkazish. Yuqori oqibatlariga olib keladigan materiallarni tashish va uzatishda xavfsizlik qoidalariga to'liq rioya qilish. Chiqindilarni yo'q qilish, zararsizlantirish va laboratoriya uskunalari nazorat qilish jarayonlarini boshqarish. Epidemiologiya, laboratoriya va veterinariya xizmatlari vakili sifatida qo'shma javob choralari tahlil qilish va aloqa o'rnatish. Bioxavfsizlik protokollariga rioya etilmaslik oqibatlarini aniqlash va xabardorlikni oshirish bo'yicha treninglar o'tkazish.

<https://www.nti.org/analysis/articles/the-convergence-of-artificial-intelligence-and-the-life-sciences/>

<https://www.who.int/publications/i/item/9789240056121>

<https://gcbs.sandia.gov/>

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4139924/>

Attestatsiya - Sinov

Dasturni amalga oshirishni tashkiliy va pedagogik ta'minot

O'quv bazasi: O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirligi huzuridagi sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi va Qo'mita strukturasidagi tashkilotlar.

Dastur bo'yicha auditoriya mashg'ulotlarini o'tkazish uchun zarur jihozlar ro'yxati: ma'ruza o'tkazish xonasi, stol, stullar, kompyuter, proektor, doska, flebchat, marker.

Amaliy mashg'ulotlar uchun konspektlar, sxemalar, jadvallar, ishlab chiqilgan yo'riqnomalardagi ma'lumotlar, tavsiyanomalar, ilmiy maqolalar, o'quv-uslubiy qo'llanmalar, nazorat savollarining elektron ko'rinishi, vaziyatli masalalar.

Adabiyotlar ro'yxati

I. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 - yil 6-maydagi "Tibbiyot va farmatsevtika ta'limi va ilm-fan tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 4310-son farmoni.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Tibbiyot-sanitariya sohasida kadrlar tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida» 2020 yil 7 apreldagi PF 4666-son farmoni.

3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida" 2023-yil 4-iyuldagi 272-son qarori.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimini tubdan takomillashtirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida" 2019-yil 7-dekabrdagi PF-5590-sonli farmoni .

5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 11.08.2023 yildagi 361-son Favqulodda vaziyat ro'y berish xavfi yoki favqulodda vaziyat ro'y berganligi haqida xabar berishning avtomatlashtirilgan tizimini rivojlantirish hamda undan samarali foydalanishni tashkil etish to'g'risida

6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Texnogen, tabiiy va ekologik tusdagi favqulodda vaziyatlarni tasniflash to'g'risida" 27.10.1998-YIL 455-SON QARORI

7. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining "Respublikada zoonoz infeksiyalarga qarshi kurashni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 25.02.2015-yil 37-sonli buyrug'i.

II. Maxsus adabiyotlar

1. О.М. Миртазаев, Л. П. Зуева, Г. С. Матназарова Эпидемиология. Тошкент, "Муסיқа" нашриёти, «Ренессанс Пресс» МЧЖ матбаа бўлими, 2020.

2. Миртазаев О.М., Зуева Л. П., Кузнетсов Г. С. Матназарова Эпидемиология. Тошкент, «Траст» МЧЖ, 2016 йил.
3. Брико Н. И., Покровский В. И. Эпидемиология. М.: «Геотармедиа», 2015 йил.
4. Миртазаев О. М. ва бошқа ҳаммуаллифлар. Эпидемиология бўйича амалий машғулотлар учун қўлланма. Тошкент шаҳри. «Адабий учқунлар». 2015 йил
5. Зуева Л. П., Яфаев Р. Х. Эпидемиология. Санкт-Петербург. Томе. – Фолиант. 2006 год.
6. Миртазаев О. М., Матназарова Г. С., Брико Н. И. Тошкент шаҳри. 2019.
7. Н.И Брико, Л.П Зуева, В.И Покровский, Эпидемиология. Москва «фиро» 2015 йил.
8. Н.И Брико, Г.Г Онищенко Юкумли касалликларни бошқариш. Москва 2019 йил.
9. Слободенюк А.В., Косова А.А., Эпидемиологик таҳлил. Екатеринбург "ГБОУ" 2015 йил.
10. Юшук Н.Д., Мартинов Ю.В., Кухтевич Ю.Ю., Михнева С.А. эпидемиология. Москва 2015 йил.
11. A guide for the practical implementation of the WHO LABORATORY BIOSAFETY MANUAL FOURTH YeDITION, WHO, February 2024 <https://www.who.int/publications/i/item/9789290211051>
12. Culture of Biosafety and Biosecurity: A Literature Review, ABSA International 2018 <https://www.biosecuritycentral.org/resource/core-guidance-and-recommendations/culture-of-biosafety-and-biosecurity:-a-literature-review/>
13. WHO Laboratory biosafety manual, 4th yedition, 2020
14. WHO Laboratory Biosecurity Guidance, 2024

III. Internet saytlar

1. <http://lex.uz>. – O‘zbekiston Respublikasining normativ-huquqiy hujjatlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar milliy bazasi.
2. <https://gov.uz/oz/sanepid/pages/sanitariya-va-gigiena-me-yorlari-hamda-qoidalari>
3. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> _Pubmed ma’lumotlar bazasida sog‘liqni saqlash ma’lumotlarini qidirishning universal tizimi AQSh milliy tibbiyot kutubxonasining yelektron resurs bazasi.
4. <https://www.who.int>. -Jahon sog‘liqni saqlas‘h tas‘hkiloti
5. <https://www.who.int/ru/publications/i/item/9789241580496>. Xalqaro sog‘liqni saqlash qoidalari (2005)
6. <https://www.biosecuritycentral.org>.
7. <https://russian.iomcworld.org/scholarly/biological-safety-journals-articles-ppts-list-2159.html>
8. <https://biosafety.kz/>